

РОЗВИВАЛЬНИЙ АСПЕКТ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПІДГОТОВЦІ РУКИ ДО ПИСЬМА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

dystantsiinoho navchannia [Criteria and indicators of professional competence components of future border-guard officers while training in specialty using distance learning technologies]. Youth and market. Monthly scientific-pedagogical journal. Drohobych, no.7 (126), pp.77–82. [in Ukrainian].

6. Ishchenko, D. (2015). *Metodyka otsiniuvannia profesiynykh kompetentsii ofitseriv viddiliv prykordonnoi sluzhby pid chas navchannia zahalnoviiskovykh ta viiskovo-spetsialnykh dystsyplin* [Methodology of professional competence

assessment of the border guard divisions officers while studying general military and military-special subjects]. Khmelnytskyi: Herald of the Border Guard Academy of Ukraine, NADPSU Publ., pp.85–88. [in Ukrainian].

7. Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding (volume 2), FRONTEX, Warsaw, Rondo ONZ 1, 2013, 173 p. [in English].

8. The Frontex Annual Training Conference 2015 Sectoral Qualifications Network and educational standards, FRONTEX, Plac Europejski, Warsaw, Poland, 2016, 116 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 28.07.2017

УДК 373.016:81 – 028.31

Галина Ватаманюк, кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри теорії та методик дошкільної освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

РОЗВИВАЛЬНИЙ АСПЕКТ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПІДГОТОВЦІ РУКИ ДО ПИСЬМА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті висвітлено особливості підготовки руки до письма дітей дошкільного і молодшого шкільного віку; розкрито сутність понять “письмо”, “підготовка руки дитини до письма”, “міжпредметні зв'язки”. Окреслено зміст підготовчої роботи у вікових групах дошкільного закладу та початковій школі, виявлено ефективні умови розвитку каліграфічних навичок (санітарно-гігієнічні, психофізіологічні, педагогічні). Висвітлено розвивальний потенціал окремих дисциплін (творча праця, образотворче мистецтво, музика, математика, читання) у навчанні дітей письма.

Ключові слова: дошкільники, молодші школярі, письмо, підготовка руки дитини до письма, каліграфічні навички, міжпредметні зв'язки, умови, педагог, особливості.

Літ. 7.

Галина Ватаманюк, кандидат педагогических наук, старший преподаватель
кафедры теории и методик дошкольного образования
Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко

РАЗВИВАЮЩИЙ АСПЕКТ МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ В ПОДГОТОВКЕ РУКИ К ПИСЬМУ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО И МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В статье освещены особенности подготовки руки к письму детей дошкольного и младшего школьного возраста; раскрыта сущность понятий “письмо”, “подготовка руки ребенка к письму”, “межпредметные связи”. Определены содержание подготовительной работы в возрастных группах дошкольного учреждения и начальной школе, выявлены эффективные условия развития каллиграфических навыков (санитарно-гигиенические, психофизиологические, педагогические). Освещено развивающий потенциал отдельных дисциплин (творческий труд, изобразительное искусство, музыка, математика, чтение) в обучении детей письму.

Ключевые слова: дошкольники, младшие школьники, письмо, подготовка руки ребенка к письму, каллиграфические навыки, межпредметные связи, условия, педагог, особенности.

Halyna Vatamanyuk, Ph.D. (Pedagogy), Lecturer of the
Theory and Techniques of Preschool Education Department
Kamyanyets-Podilsk Ivan Ohiyenko National University

THE DEVELOPING ASPECT OF INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS IN THE PROCESS OF PREPARING THE HAND FOR WRITING OF CHILDREN OF PRESCHOOL AND JUNIOR SCHOOL AGE

The articles covers the feature of preparation the hand for writing of children of the preschool and junior school age; the entity of the concepts “writing”, “preparation of hand of the child for the writing”, “interdisciplinary connections” is opened. The author considers the writing as a type of speech activities,

РОЗВИВАЛЬНИЙ АСПЕКТ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПІДГОТОВЦІ РУКИ ДО ПИСЬМА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

difficult coordination the skill requiring the harmonious muscle work of a paintbrush of all hand, the correct coordination of movements of a body preparation of hand of the child for the writing – as process, assumes the mastering of three main groups of skills: technical, graphic and spelling; “ interdisciplinary connections” – as didactic means, providing integrated approach to formation and assimilation of content of education that gives the chance to realize communications between objects for profound, all-round reviewing of the major concepts, the phenomena.

The article determines the content of preparatory work within the age groups of preschool institution and elementary school (the handling objects, exercises, game and educational jobs). It is revealed the effective conditions of training of the calligraphic writing (sanitary-hygienic, psychophysiological, pedagogical). By one of the principal didactic development tools of small-sized muscles and coordination of movements it is determined the interdisciplinary connections of disciplines of an esthetic cycle – the creative operation, the fine arts, music, mathematician, reading; are illuminated with the developing potential of each of them, separate types of esthetic activities, the program tasks and the pedagogical purposes in the considered direction promoting implementation are described.

Keywords: *the preschool children, the junior students, the writing, preparation the hand of the child for writing, calligraphic skills, interdisciplinary connections, conditions, a teacher, features.*

Постановка проблеми. За умов розбудови української демократичної держави однією з найактуальніших залишається проблема постійного підвищення рівня освіти і культури народу, підвищення продуктивності його діяльності. У цьому контексті особливої значущості набуває формування мовленнєвої особистості, яке передбачає підготовку руки дитини до письма та розвиток каліграфічних навичок у дошкільному і молодшому шкільному віці. Від писемної навченості залежить грамотність і в кінцевому результаті культура писемного мовлення людини. Від того, наскільки люди правильно і швидко пишуть, залежить продуктивність їх діяльності.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблема підготовки руки дитини до письма досліджувалася такими вченими, як А. Богуш, О. Білик, О. Вашуленко, Є. Гурова, М. Волошина, Д. Кравчук, Н. Маковецька, О. Савченко, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. Над уникненням труднощів в каліграфії працювали такі вчені, як Д. Ельконін, І. Павлов, М. Красногорський, О. Запорожець та ін.

Сучасна педагогічна наука пропонує різні підходи й дидактичні засоби підготовки руки дитини до письма й формування каліграфічних навичок, серед яких особливе місце займають міжпредметні зв'язки. На важливість взаємозв'язків між навчальними предметами у своїх працях вказували класики педагогіки – Я. Коменський, І. Песталоцці, Дж. Локк, Й. Гербарт, сучасні зарубіжні (М. Барболін, А. Беляєва, Ю. Тюнников, А. Шакирзянов) та вітчизняні науковці (Н. Андрєєва, Р. Друженко, А. Єрьомкін, С. Колесник, Н. Петренко). Проблема міжпредметних зв'язків продовжує бути актуальною. Проте аналіз літератури показав, що питання реалізації міжпредметних зв'язків у процесі навчання дітей письма вивчені недостатньо.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей підготовки руки дитини до письма в дошкільному закладі та у початковій школі шляхом використання міжпредметних зв'язків, виявленні їх розвивального ефекту.

Виклад основного матеріалу. Письмо, як найдавніше досягнення людства, є одним із видів мовленнєвої діяльності, складна координаційна навичка, що вимагає злагодженої роботи м'язів кисті, всієї руки, правильної координації рухів тіла. У зв'язку з великою кількістю правил та вмінь, оволодіння письмом – складний, тривалий і нелегкий процес не тільки для дошкільників, а й першокласників. Підготовка до письма – один з найскладніших етапів підготовки дитини до систематичного навчання. За А. Богуш в основу оволодіння письмом покладено рухові навички, у процесі формування яких вчена виокремлює чотири стадії, де дошкільний вік вважається “специфічною” орієнтовною стадією, у процесі якої дитина ознайомлюється з графічними рухами й формами, набуває графічного досвіду. Від правильної організації цього досвіду великою мірою залежить успіх перших письмових вправ у школі [2, 694]. На думку Д. Ельконіна, в дошкільному віці перебудова рухів і дій дитини полягає в тому, що вони починають практично виховуватися, контролюватись і регулюватись самою людиною на основі уявлення про майбутню дію та умови її здійснення. Сучасна дослідниця М. Гурова зазначала, що каліграфічне письмо – це процес, пов'язаний із діяльністю всіх ділянок кори головного мозку, хоча їхня роль у різних видах письма не однакова [1, 61]. Н. Красногорський, О. Запорожець, М. Лісіна, доводили, що дитина старшого дошкільного віку, як у фізіологічному, так і в психологічному відношенні готова до сприймання нових видів орієнтовно-дослідницької діяльності і на її основі до засвоєння письма [5].

Сутність підготовки руки дитини до письма

РОЗВИВАЛЬНИЙ АСПЕКТ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПІДГОТОВЦІ РУКИ ДО ПИСЬМА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

полягає в оволодінні нею трьома основними групами навичок: технічними – правильно користуватися письмовим знаряддям, координувати рухи руки, дотримуватися гігієнічних правил; графічними – правильно зображувати окремі букви, склади, слова, писати й коментувати їх написання, самостійно добирати слова та орфографічними – правильно визначати звуковий і буквений склад слів, коментувати їх написання, самостійно добирати слова [2, 695]. Така підготовча робота передбачає розвиток зап'ястя руки й дрібних м'язів пальців; координації рухів руки, очей, передпліччя; окоміру (вміння визначити центр, середину, підпорядкувати рухи руки, очей контролю свідомості); просторових уявлень (зліва, справа, внизу, над і під лінією, між лініями); плавності, точності й ритму рухів; уміння проводити упродовж 0,5 хвилин безвідривні лінії олівцем на папері, в зошиті [2, 698].

Здійснюється підготовка руки дитини до письма упродовж усього часу перебування в дошкільному закладі та у першому класі. Уже в молодшій групі використовують дидактичні ігри, спрямовані на розвиток дрібних м'язів пальців руки та формування вміння діяти за вказівкою дорослих (складання башти, нанизання намистинки на нитку, перекочування кульки). У середній групі використовуються ігрові завдання “Знайди такий самий малюнок”, “Відгадай на дотик”, “Виклади фігуру”. Кінцевим результатом засвоєння графіки, граматичних знань і орфографічних навичок є розвиток в дитини уміння граматично правильно, точно і змістовно висловлювати свої думки, як в усній, так і писемній формах. Корисними вправами для підготовки руки першокласника до письма є декоративне малювання фарбами та олівцями на обмеженому просторі, зорові й слухові диктанти. Науковець Н. Кравець особливого значення надає автодидактичним іграм зі спеціальними об'єктами, якими маніпулює дитина та штрихуванню шаблонів і трафаретів. Під час ігор з мозаїкою, нитками, шнурками, тістом, пластиліном, геометричними фігурами, фігурками казкових персонажів, овочами, фруктами та штрихування тренуються пальці й кисті рук, вдосконалюються рухові навички, розвивається зорово-просторове сприймання, формується зорова й тактильна пам'ять, сенсорно-перцептивна сфера [4, 19]. Дитячі фізіологи стверджують, що добре розвинена кисть руки сприятиме розвитку інтелекту.

Ефективність розвитку каліграфічних навичок залежить від своєчасного виявлення і створення

умов, серед яких виокремлюємо санітарно-гігієнічні, психофізіологічні й педагогічні. Санітарно-гігієнічні умови передбачають достатнє освітлення приміщення, відповідність меблів зросту дітей, правильне сидіння за партою чи столом – ноги мають стояти на підлозі під кутом 45°, відстань від грудей до краю стола має дорівнювати ширині долоні, відстань від очей до зошита – 30 см, джерело світла – зліва. Психофізіологічні – урахування вікових й індивідуальних особливостей психологічної і фізичної готовності дитини до навчання, складовими якої є мотиваційна (особистісна), інтелектуальна, емоційно-вольова сфери, рівень розвитку рухової активності. Педагогічні умови – це обізнаність педагога з методикою навчання дітей письма та вміння організувати освітній процес з урахуванням вікових, психологічних особливостей і методичних вимог, належне матеріальне й методичне забезпечення освітнього процесу; особистий приклад, педагогічна майстерність.

Специфіка підготовки руки дитини до письма та розвитку каліграфічних навичок полягає у доборі відповідних матеріалів (чим писати, на чому і де писати, як користуватися матеріалами й приладдям), творчій реалізації програмних завдань, вмілому використанні науково-методичних напрацювань. Так, у дошкільному закладі діти пишуть кольоровими олівцями й простим м'яким олівцем з коротким вістрям чи кульковою ручкою, кінець олівця має бути спрямований у праве плече, тримати його потрібно на відстані 2,5 – 3 см від загостреного кінця. У школі від дітей вимагається вміння орієнтуватися в обмеженому просторі: писати букви, не виходячи за межі рядка, доводити букви точно до лінії, що не відразу вдається першокласникам. Тому, щоб запобігти помилкам, потрібно ще до школи навчити дітей орієнтуватися в зошиті, розуміти такі поняття, як “на лінії”, “під лінією”, “між лініями”, “між першою і третьою лініями”, “лівий верхній кут”, “правий верхній кут”, “посередині” тощо. Для цього дітей ознайомлюють із зошитом в одну (широку) лінійку, в якому вони виконуватимуть вправи з прямих, хвилястих, дугоподібних та овальних ліній. Використання такого зошита пояснюється тим, що всі лінійки розміщені на однаковій відстані, і це полегшує орієнтування в ньому, малювання за вказаним розміром (відповідно до кількості лінійок) різних предметів й орнаментів. В Україні видано також низку варіативних зошитів для підготовки руки дитини до письма, які широко використовуються у

РОЗВИВАЛЬНИЙ АСПЕКТ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПІДГОТОВЦІ РУКИ ДО ПИСЬМА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

практиці дошкільних закладів та початкової школи.

Особливості розвитку каліграфічних навичок полягають у необхідності одночасного розвитку рухів руки й очей, що на початковому етапі навчання викликає певні труднощі. Виконання рухів контролюється, корегується, управляється шляхом зіставлення результату з метою руху. Коли в дитини ще відсутні кінестетичні уявлення, рухи контролюються зором. Педагог пише потрібну букву на дошці, пояснює спосіб дії, дитина стежить зором, мислено аналізує структуру букви. У корі головного мозку в неї утворюється модель буквеного знака, який потрібно відтворити в зошиті. Написання букви в зошиті також супроводжується зоровим контролем, відбувається зорове зіставлення написаного зі зразком і коригування величини, форми, положення букви на лінійці та її окремих частин. Орієнтування на сторінці зошита, утворення рефлексу на відношення, координація рухів руки, зору дається дитині важко. Це пов'язано із тим, що у першокласників слабо розвинені дрібні м'язи руки, не закінчене окостеніння кісток зап'ястя і фалангів пальців, що ускладнює оволодіння графічними та каліграфічними навичками письма [2, 696].

Великий педагог К. Ушинський зазначав, що в період навчання грамоти має панувати бадьора, оптимістична атмосфера, що б виключала пригнічення дітей, які з певних причин на перших етапах відстають від своїх ровесників в оволодінні навичками читання й письма не через лінощі, а через певні об'єктивні причини. Завдання педагога – виявити цю причину, по можливості усунути її й підвести дитину до посильного успіху. Оволодіння навичками письма і читання повинно стати для дітей якомога природнішим процесом [7, 79]. Одним з головних дидактичних засобів розвитку дрібної мускулатури і координації рухів руки є міжпредметні зв'язки дисциплін естетичного циклу – творча праця, образотворче мистецтво, музика, математика, читання, а також проведення інтегрованих занять та уроків.

Ще в працях Я. Коменського акцентується увага на необхідності “завжди і всюди брати разом те, що пов'язано одне з одним” [5, 2]. Необхідність інтегрованого підходу до організації навчально-виховного процесу великий дидакт пояснював таким чином: “Всі знання виростають з одного коріння – навколишньої дійсності, мають між собою зв'язки, а тому повинні вивчатися у зв'язках” [3, 2]. Довгий час терміни “міжпредметні зв'язки” та “інтеграція навчального матеріалу” вживалися як синоніми.

Проте згодом намітилася їх диференціація: “у тих випадках, коли один предмет є основним, а відомості з іншого викладаються лише в допоміжній ролі з метою повторення, прискорення процесу навчання чи закріплення знань, умінь і навичок є підстава говорити про міжпредметні зв'язки. Інтеграція – це створення нового цілого на основі виявлення однотипних елементів і частин у кількох раніше різних одиницях, пристосування їх у раніше неіснуючий моноліт особливої якості” [5, 2]. За Н. Очеретяною “Міжпредметні зв'язки – багатопланова система, яка забезпечує органічний зв'язок предметів у навчанні, визначає засоби впровадження зв'язків, розглядає послідовність у проходженні тем і предметів у часі” [6, 7], тобто це такий дидактичний засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, що дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду найважливіших понять, явищ.

Розглянемо розвивальні можливості окремих дисциплін у підготовці руки дитини до письма й розвитку каліграфічних навичок. Так, основне спрямування роботи на заняттях (уроках) з творчої праці передбачає розширення сенсорного досвіду дітей, розвиток моторики рук, координацію рухів, формування пізнавальних процесів (сприймання, уваги, пам'яті, мислення, уяви) та початкових прийомів роботи з ручними інструментами. Наприклад, ознайомлюючи із буквами, педагог пропонує дітям подружитися з окремою із них, зліпивши їй веселу подругу. Спочатку діти розглядають структурні елементи літери, обирають форму та кольорову гаму, а потім під коментар дорослого моделюють її. Таким чином можна зліпити весь алфавіт. Цей вид роботи може бути рекомендований батькам для роботи вдома з дітьми, в яких спостерігаються певні труднощі у формуванні навичок письма. У такій формі можна виконати і шрифтову композицію – зліпити та викласти певні слова: мама, школа, родина, своє ім'я. Цей вид роботи не навчить каліграфічно писати букву, проте дасть змогу зрушити бар'єр страху перед її вивченням. Корисною для розвитку моторики дрібних м'язів рук є і робота, виконана у техніці “рвана аплікація”, яка може бути як повністю з рваних елементів, так і частково. Запропоновані педагогом композиції спочатку мають мати предметний характер (“Вітрильник”, “Квіти”, “Млин”), а згодом і сюжетний, які діти можуть виконувати як індивідуально, так і колективно. Своєрідною тренувальною вправою підготовки руки до письма є і паперопластика, зокрема такий

РОЗВИВАЛЬНИЙ АСПЕКТ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПІДГОТОВЦІ РУКИ ДО ПИСЬМА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

її вид, як оригамі. Для того, щоб скласти тварину, дітям пропонується заготовка, яку вони доопрацьовують, виконують завершальні перегини паперу та домальовують очі, ніс, вуса тощо.

З образотворчих технік найчастіше застосовується графічна, що передбачає такі вправи перед письмом як малювання хвилястих ліній, спіралей, різноманітних штрихів, з яких діти створюють прості орнаментальні композиції. Виконується така робота кольоровими ручками, фломастерами, олівцями. У живописному жанрі діти можуть малювати зубною щіткою, вдало підібравши образ для зображення (ялинка, їжачок).

Корекційна робота над усуненням графічних недоліків, викликаних незрілістю просторового сприймання, продовжується на заняттях з логіко-математичного розвитку та уроках з математики під час вивчення тем: “Розміщення предметів у просторі” (зверху, знизу, між, зліва, справа, поза, усередині); “Порівняння предметів за розмірами” (довший, коротший, такої ж довжини; вищий, нижчий; широкий, вузький), на заняттях з ознайомлення з довкіллям під час вивчення тем “Наш садок”, “Наша школа”, “Дорога від дому до школи”, на уроках образотворчого мистецтва – під час вивчення тем “Розвиток спостережливості і зорової пам’яті”, “Розвиток спритності і гнучкості руки”. Використання елементів музичної діяльності (ритмічні вправи долонями, пальцями, кулачками, імітація гри на різних музичних інструментах в супроводі музики) під час роботи над письмом, сприяє розвитку дрібної моторики рук, ритмічній пам’яті, творчій уяві, руховій активності, емоційному й фізичному розвантаженню. Уявивши себе віртуозами-піаністами, діти цікаво проводять відпочинок на занятті. Кількахвилинне натискування пальчиками по віртуальних клавішах у супроводі музики приносить їм задоволення і користь. Виконання поспівок, забавлянок сприяє розвитку фонематичного слуху, вмінню чітко вимовляти слова, виокремлювати в них звуки, знайомитися з їх буквеним позначенням.

Одним із дійових методів розвитку моторики пальців руки є пальчикова гімнастика, яка супроводжує дитину ще з перших років життя. Вона включає пальчикові вправи без мовленнєвого супроводу – “Кільце”, “Пальчики вітаються”, “Окуляри” та пальчикові ігри, що виконуються з мовленнєвим супроводом – короткі вірші, пісеньки, примовки. Проводиться пальчикова гімнастика упродовж 5 – 10 хвилин щоденно й індивідуально. Такі систематичні

вправи стимулюють розвиток мовлення, готують руку до письма, розвивають каліграфічні навички.

Отже, підготовка руки дитини до письма та розвиток каліграфічних навичок є основними завданнями навчання дітей письма, як одного із видів мовленнєвої діяльності. Розпочинається така робота в дошкільному закладі і продовжується в початковій школі. Особливості організації цього процесу полягають у врахуванні фізіологічних (необхідність одночасного розвитку рухів руки й очей, фізична спроможність), психологічних (вікові й індивідуальні можливості), педагогічних чинників (обізнаність педагога з проблемою й методикою її вирішення, усвідомлення значущості початкового періоду (дошкільний і молодший шкільний вік) для здійснення мовної освіти учнів у середній та старшій загальноосвітній школі, творчий підхід до реалізації програмних завдань, створення відповідних педагогічних умов для навчання, тісний зв’язок із грамотою, пошук ефективних шляхів досягнення позитивних результатів, одним із яких є міжпредметні зв’язки). Сприятливими для розвитку дрібної мускулатури і координації рухів руки є види діяльності, пов’язані із такими дисциплінами, як творча праця, образотворче мистецтво, музика, математика, художня література, читання, розвивальний аспект яких буде реалізовано за умови цілеспрямованого й систематичного включення їх у процес навчання письма.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні потенційних можливостей інших видів діяльності, які б сприяли підготовці руки дитини до письма та розвитку каліграфічних навичок, пошуку ефективних шляхів вдосконалення освітнього процесу в дошкільному закладі і початковій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гурова Є. М. Підготовка руки дитини до письма /Є. М. Гурова/ Початкова школа. – 2000. – № 5. – С. 61 – 62.
2. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних педагогічних закладів. /Упорядник Богуш А. М. – частина I та II. – Київ: Слово, 2005. – 720 с.
3. Коменский Я. А. Мир чувственных вещей в картинках. – Изд. 2-е /Под ред. А. А. Красновского. – Москва: Учпедгиз, 1957. – 351 с.
4. Кравець Н. П. Підготовка руки дитини до письма /Н. П. Кравець// Дошкільне виховання. – 2003. – № 10. – С. 18 – 19.
5. Мантула Т. І. Інтегроване викладання та предметні зв’язки в історичному аспекті сьогодення /Т. І. Мантула // [Електронний ресурс].

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ДИТЯЧОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОПЕРИ

– Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/2309/1/05mtiias.pdf>. – заголовок з екрану.

6. Очеретяна Н. М. Міжпредметні зв'язки в учбовому процесі професійно-технічних закладів освіти: методичні рекомендації / Н. М. Очеретяна. – Ужгород – 2006. – 43 с.

7. Прищепина О. Труднощі у засвоєнні графічних навичок письма шестилітніми першокласниками та шляхи їх подолання / О. Прищепина // Початкова школа. – 2000. – № 7. – С. 11 – 13.

REFERENCES

1. Hurova, Ye. M. (2000). *Pidhotovka ryky dytyny do pysma* [Preparing the child's hand for writing]. Kyiv: Elementary school, no. 5, pp. 61 – 62. [in Ukrainian].

2. Bohush, A. M. (Ed.). (2005) *Doshkilna lnhvodydaktyka. Khrestomatiiia. Navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh pedahohichnykh zakladiv* [Pre-school linguodidactics. Readings a manual for students of higher educational pedagogical institutions]. Part I and II, Kyiv: Word, 720 p. [in Ukrainian].

3. Komenskiy, Ya. A. (1957). *Myr chuvstvennykh*

veshchei v kartynkakh [The world of sensual things in pictures]. Moscow: Uchpedgiz, 351 p. [in Russian].

4. Kravets, N. P. (2003). *Pidhotovka ryky dytyny do pysma* [Preparing the child's hand for writing]. Kyiv: Doshkilne vykhovannia, no. 10. pp.18–19. [in Ukrainian].

5. Mantula, T. I. *Intehrovane vykladannia ta predmetni zviiazky v istorychnomu aspekti sohodennia* [Integrated Teaching and Subject Relations in the Historical Aspect of the Present]. [Elektronic resource]. Available at <http://eprints.zu.edu.ua/2309/1/05mtiias.pdf>. [in Ukrainian].

6. Ocheretiana, N. M. (2006). *Mizhpredmetni zviiazky v uchbovomu protsesi profesiino-tekhnichnykh zakladiv osvity: metodychni rekomendatsii* [Intersubject Communications in the Educational Process of Vocational and Technical Educational Institutions: methodical recommendations]. Uzhgorod, 43 p. [in Ukrainian].

7. Pryshchepa, O. (2000). *Trudnoshchi u zasvoienni hrafichnykh navychok pysma shestylitnimy pershoklasnykamy ta shliakhy yikh podolannia* [Difficulties in assimilating graphic skills of writing six-year first-graders and ways to overcome them]. Kyiv: Primary school, no. 7, pp.11 – 13. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 01.08.2017

УДК 37.036:782 – 053.5 (477)

Алла Владимировна, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти
Херсонського державного університету

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ДИТЯЧОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОПЕРИ

У статті розкривається значимість національної моделі української дитячої опери, яку створив М. Лисенко. Вона увібрала в себе ментальність українського народу, ліричну й декламаційну мелодику, реалістичні типи і характери героїв, що тісно пов'язані з мовно-словесною та фольклорною інтонацією. Дитяча оперна спадщина М.Лисенка є цінним педагогічним здобутком, який надає українському народу статусу самобутнього, унікального та активного суб'єкта історії, що має індивідуальні психологічні особливості.

Ключові слова: пісенний фольклор, дитяча опера, Микола Лисенко, українська народна пісня, естетичне виховання, початкова школа.

Літ. 6.

Алла Владимировна, кандидат педагогических наук, доцент
кафедры педагогики дошкольного и начального образования
Херсонского государственного университета

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ СРЕДСТВАМИ ДЕТСКОЙ УКРАИНСКОЙ ОПЕРЫ

В статье раскрывается значимость национальной модели украинской детской оперы, которую создал Н. Лысенко. Она вообрала в себя ментальность украинского народа, лирическую и декламационную мелодику, реалистические типы и характеры героев, которые тесно связаны со словесной и фольклорной интонацией. Детское оперное наследие Н.Лысенко это ценное педагогическое достижение, которое предоставляет украинскому народу статус самобытного, уникального и активного субъекта истории, который имеет индивидуальные психологические особенности.

Ключевые слова: песенный фольклор, детская опера, Николай Лысенко, украинская народная песня, эстетическое воспитание начальная школа.